

Varhaiskasvatuksen

GlobeOpe!

Tekemisen meininkiä kansainvälisyyteen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Toimittanut: Ulla Härmä
Ulkoasu: Satu Salmivalli
Paino: Libris, 2500, 1/2017, 1. painos
Opetushallitus
2017: 1A

Kansainvälisyyttä

läheltä ja kaukaa

Mitä tekemistä kansainvälisyydellä on varhaiskasvatuksen kanssa? Varhaiskasvatus on lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama suunnitelmallinen kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Mutta miltäpä kuulostaisi, jos omaan pedagogiseen työhön voisi yhdistää kansainvälisyyden?

Kansainvälisiä hankkeita voi toteuttaa omassa päiväkodissa tai muussa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä tai osallistua muiden maiden kanssa erilaisiin hankkeisiin. Näihin voi hakea rahoitusta esimerkiksi EU:n Erasmus+ -ohjelmasta.

Kokeakseen kansainvälisyyttä ei kuitenkaan tarvitse olla mukana rahoitusta vaativissa eurooppalaisissa hankkeissa. Matalan kynnyksen kansainvälisyyttä kutsutaan koti- eli lähikansainvälistymiseksi. Voit itse päättää, aloitatko pienin askelin vai etenetkö loikkauksilla.

Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) perusteiden joukosta voit poimia mielenkiintoisia ja merkittäviä

kansainvälisyyden edistämiseen ja kannustamiseen liittyviä kohtia. Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitys korostuu. Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita.

Henkilöstö toimii mallina lapsille erilaisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Tämä esite onkin tarkoitettu varhaiskasvatuksen ammattilaisille, joilla on kiinnostusta toteuttaa kansainvälisiä hankkeita ja toimintaa omassa päiväkodeissaan ja muissa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöissä. Kansainväliset kontaktit ja kokemukset yhteistyöstä erilaisten kehittämissankkeiden parissa ovat hieno mahdollisuus varhaiskasvatuksen henkilöstölle kehittää omaa osaamistaan ja oppia uutta.

Huikkeitä askelia ja loikkia kansainvälisyyteen!

Polkuja kansainvälisyyteen

Erasmus+

Täydennyskoulutushankkeet (KA1):

1–2-vuotinen liikkuvuushanke lisää varhaiskasvatustoimijoiden ja henkilöstön osaamista ja vahvistaa eurooppalaista ulottuvuutta. Hankkeessa voi olla useita ulkomailla tapahtuvia oppimiskäyntejä. Jos työskentelet esimerkiksi päiväkodissa, voit lähteä toiseen maahan tutustumaan päiväkotitoimintaan, esiopetukseen ja kehittämään omaa osaamistasi. Nämä jaksot kestävät 2 pv–2 kk.

Strategiset kumppanuushankkeet (KA2):

1–3-vuotinen eurooppalainen kumppanuushanke kehittää varhaiskasvatusta ja rikastuttaa työskentelyä osallistuvissa organisaatioissa. Hankkeissa työskennellään yhteisesti sovitun aiheen parissa. Hankeyhteistyössä voi olla mukana laajasti eri toimijoita varhaiskasvatuksen alalta; esimerkiksi päiväkoteja, kouluja, yliopistoja, yrityksiä, järjestöjä ja yhdistyksiä.

eTwinning on eurooppalainen sähköinen oppimisympäristö, joka tarjoaa varhaiskasvatuksen alalla toimiville mahdollisuuden ja paikan olla yhteydessä toisiinsa, tehdä yhteistyötä, kehittää hankkeita ja jakaa hyviä käytäntöjä.

Muita kansainvälistymispolkuja ovat muun muassa Nordplus Junior ja School Education Gateway.

Nordplus Junior: Pohjoismaiden ja Baltian välistä oppilas- ja opettajavaihtoa sekä päiväkotien ja oppilaitosten välistä yhteistyötä tukeva ohjelma.

Nordplus Pohjoismaiset kielet: ohjelman tavoitteena on vahvistaa kielten ymmärtämistä sekä lisätä kiinnostusta pohjoismaisia kieliä, kulttuureita ja elinolosuhteita kohtaan.

Nordplus Horisontal: ohjelma mahdollistaa rajat ylittävän yhteistyön eri koulutustasojen ja sektoreiden välillä.

School Education Gateway: portaali auttaa varhaiskasvatuksessa työskenteleviä löytämään sopivia täydennyskoulutusmahdollisuuksia ja tietoa verkkokursseista sekä eri puolilla Eurooppaa järjestettävistä kursseista ja eurooppalaisista yhteis-työkumppaneista. Lisäksi portaali tarjoaa ajan-kohtaisia opetusmateriaaleja.

Erasmus kouluissa: ohjelma yhdistää suomalaiset päiväkodit ja koulut sekä suomalaisissa korkeakouluissa opiskelevat ulkomaiset opiskelijat – opiskelija saapuu päiväkotiin opettamaan opiskelemaansa ainetta tai kertomaan kotimaastaan ja kulttuuristaan. Samalla opiskelija tutustuu suomalaisen päiväkodin ja koulun arkeen.

Hankkeet vievät aikaa ja vaativat meiltä paljon, mutta ovat sen arvoisia: hankkeet antavat enemmän kuin mitä etukäteen voi edes kuvitella.”

Susanna Velama, Kenttökadun päiväkotini

Hankekokemuksia

varhaiskasvatu

Hankkeet mahdollistavat kehityksen varhaiskasvatuksen keskeisillä aihealueilla. Työskentely rakentuu yhteisen, kaikkia kiinnostavan aiheen ympärille. Partneriryhmä päättää itse omasta aiheestaan ja sen rajauksesta. Mielikuvitusta saa käyttää vapaasti!

Toiminnan tulee kuitenkin olla tavoitteellista kehittämistoimintaa, joka pohjautuu paikallisiin, kansallisiin (esimerkiksi VASU) ja eurooppalaisiin koulutusstrategioihin. Hankkeet tukevat toimipisteiden varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Hankkeissa tuotetun materiaalin avoin levitys auttaa muita suunnittelemaan ja kehittämään omaa toimintaansa. Levitystoiminnan suunnittelu on tärkeää jokaiselle hankkeelle. Miettikää jo alkuvaiheessa, miten aiotte jakaa tietoa hankkeestanne!

Hankkeiden tavoitteina on kehittää, siirtää ja ottaa käyttöön uusia käytäntöjä varhaiskasvatukseen. Osallistu sinäkin!

Täydennyskoulutushanke KA1

Lapsilähtöiset menetelmät ja tvt-laitteiston hyödyntäminen. ”Hankkeen tarkoituksena oli kehittää henkilöstön tieto- ja viestintäteknologisia taitoja kehittääksemme uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaista suunnitelmallista lapsilähtöistä monilukutaitoa ja mediakasvatusta. Hankkeen aikana opettelimme käyttämään mm. iPadeja, dokumenttikameroita, digikameroita ja medialeikin välineistöä. Hanke mahdollisti lasten oman luovan tuottamisen laitteilla. Viestintää ja tiedottamista vanhempien ja henkilöstön välillä vahvistettiin sähköisesti. Kansainvälisyys on antanut päiväkodillemme paljon. Kurssi Kreikassa antoi uusia innovatiivisia ideoita mutta myös vahvistusta omiin taitoihimme ja pedagogiikkaan.” **Krista Kurki, Nissnikun päiväkoti**

Täydennyskoulutushanke KA1 –konsortiohanke

Tillsammans – Yhdessä! -hanke Seitsemän turkulaisen päiväkodin liikkuvuuden ja kansainvälisyyden edistäminen. ”Liikkuvuusprojektien hakeamiseen ja toteuttamiseen liittyy usein pelkoja: pelätään byrokratiaa, epäillään omien kykyjen riittävyyttä. Konsortion kautta järjestetty liikkuvuus on ensiaskeleena helppo askel kansainvälistymiseen.

nksesta

Tavoitteena on luoda kansainvälisiä kokemuksia vailla oleville yksiköille valmiuksia itsenäiseen kansainväliseen toimintaan. Kansainvälisyyskasvatuksen kehittäminen ja yhteyksien luominen varhaiskasvatukseen on perimmäinen tavoite. Samalla pedagogien ymmärrys varhaiskasvatuksen moninaisuudesta syvenee, saadaan uusia näkökulmia omaan työhön.” **Hanna Karlsson, Turun ruotsinkielinen varhaiskasvatus**

Kumppanuushanke KA2

FairKIT-hankkeen aiheena pienten lasten media-kasvatus ja kiusaamisen estäminen. ”Hanke on tuonut suuren joukon kontakteja viiteen eri Euroopan maahan. Kontaktit syntyivät eTwinning-ohjelman kautta. Pääsimme aitiopaikalta kurkistamaan kunkin maan varhaiskasvatus- ja koulujärjestelmään. Olemme vaihtaneet hyviä käytänteitä ja saaneet toisiltamme virkistäviä vinkkejä arjen toteuttamiseksi. Hanke on tuonut lisää potkua ja ideoita omaan työhön. Hankkeen toteuttaminen on osa varhaiskasvatussuunnitelmaa eli hankesuunnitelma vahvistaa kaupungin ja yksikkömme varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa.” **Susanna Velama, Kenttädun päiväkoti**

Konsortio: konsortiohakemuksen tekee koulutuksen järjestäjä (yleisimmin kunta) alueellaan oleville vähintään kahdelle nimetylle päiväkodille. Konsortion koordinaattorin rooli on budjetin hallinnointi, loppuraportin tekeminen ja aktiviteettien koordinointi niin että hankkeen päämäärät saavutetaan ja sen vaikutus on mahdollisimman suuri.

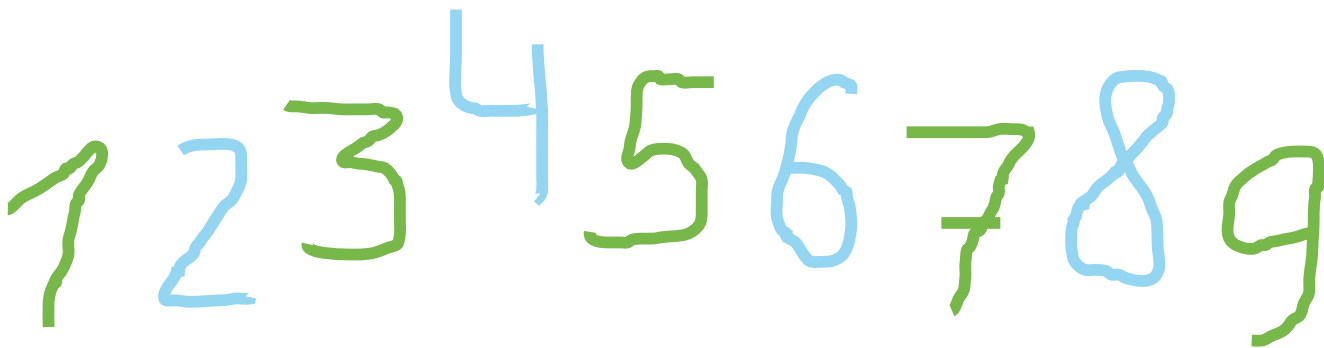
Koulutuksen järjestäjä ei voi olla liikkuvuuden lähettävänä tahona, mutta esimerkiksi päiväkotivoi.

Kumppanuushanke KA2

The Rise! -hanke 1–12-vuotiaiden lasten koulutuksellisten oikeuksien ja elämän mahdollisuuksien edistäminen. ”Hankkeessa on mukana kuusi kumppania. Tutkimme parhaita kasvatuskäytäntöjä lapsen ensimmäisten vuosien aikana, sillä koulutukselliset oikeudet ja elämän mahdollisuudet ovat avaimia tehokkaaseen oppimiseen myöhemmin. Pyrimme parantamaan lasten siirtymistä esikoulusta alakouluun ja yläkouluun ja luomaan positiivisempaa oppimisasennetta sekä henkilökunnalle, oppilaille että vanhemmille.” **Marja-Terttu Puurila, Kindergarten Mukulax co**

Nordplus Horisontal

Nordic sounds: Inspiration for music and dance education from the Nordic countries -hanke. ”Hankkeen tarkoituksena on kerätä perinteistä musiikkia, tanssia, lauluja, pelejä, riimejä ja tuutulauluja. Tavoitteena ovat Islannin, Suomen, Norjan, Ruotsin, Tanskan, Färsaarten, Grönlannin ja Saamenmaan kulttuurien ylläpitäminen, niiden esitleminen muille osallistujamaille ja uusien luovien toimintatapojen kehittäminen. Hanke on yhteis-pohjoismainen ponnistus musiikkikasvatuksen hyväksi. On tärkeää ja arvokasta syventää kulttuurien ymmärrystä eri kulttuurien perinnehelmien kautta. Tarkoituksena myös tuottaa aineistoa Pohjoismaiden kulttuurien kasvavaan kiinnostukseen, aiheesta julkaistaan e-kirja 2017.” **Elisa Seppänen, Taidepäiväkoti Konsti ja Soili Perkiö, JaSeSoi ry**

Verkostoituminen ja antoisat keskustelut muiden kasvattajien kanssa ympäri Eurooppaa toivat uusia näkökulmia oppimiskäsitykseen ja pedagogiikkaan.” Krista Kurki

Kansainvälisyyden ensiaskel *voi ottaa lähellä*

Voisinpa kansainvälistyä omassa päiväkodissani, sehän olisi koti- eli lähikansainvälisyyttä! Lähikansainvälisyydellä tarkoitetaan kansainvälisten kokemusten hankkimista ja vieraisiin kulttuureihin tutustumista kotimaassa. Aina ei tosiaankaan tarvitse lähteä pois Suomesta saadakseen kansainvälistä kokemusta, eikä aina tarvitse suunnitella rahoitusta vaativaa hanketta.

Onnistunut kansainvälistyminen kehittää asenteita ja toimintaa ja sillä on positiivinen vaikutus lasten elämään.”

Hanna Karlsson

Lähikansainvälistä omaa päiväkotiasi tai muuta varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä:

- kansainvälisyyttä voidaan hyödyntää oman päiväkodin tai muun varhaiskasvatuksen tiloissa ja lähiympäristössä
- kansainvälisyydestä tulee arkipäiväisempää ja samalla kulttuurienvälinen ymmärrys ja globaalitietous lisääntyvät
- kotikansainvälisyyden monet keinot tarjoavat lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet kansainvälistymiseen; lapsien sosioekonominen tausta tai taloudellinen tilanne eivät vaikuta mahdollisuuksiin
- kansainvälisyys voi herättää huomaamaan vaihtoehtoisia tapoja tulkita ja toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja kansainvälisyyttä sen osana

eleet

omaa toimintaympäristöä

■ erilaisissa järjestöissä, verkostoissa ja hankkeissa on sekä osaajia että aineistoja, joita voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen kansainvälisyyden suunnittelussa ja toteuttamisessa

■ kutsukaa päiväkotiin eri maiden lähetystöistä vierailijoita

■ luokaa sosiaalisen median välityksellä yhteisiä oppimiskokemuksia muiden maiden toimijoiden kanssa ja oppikaa uusia tapoja toimia. Luotte samalla uusia ystävyysuhteita

■ tutustukaa oman toimintaympäristönne kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Kuka on mistäkin kotoisin, minkälaisia juhlapäiviä eri maissa vietetään, mitä kaikkia kieliä meillä puhutaan

■ eTwinningin avulla kansainvälisyys tulee lähelle ja on helppoa

10 askelta kansainvälisyyteen

1

Mieti, mitkä ovat hankkeesi tavoitteet, miten hanke liittyy toimintaympäristösi suunnitelmiin ja VASUun

2

Osallistu Erasmus+ -ohjelman verkko-koulutuksiin ja koulutustilaisuuksiin

3

Hyödynnä aiemmat kansainväliset verkostosi sekä Erasmus+ -ohjelman verkostot ja löydä kumppaneita

6

Osallista työyhteisö!
Osallistu työyhteisösi kehittämiseen

7

Voit myös mennä mukaan toisen päiväkodin tai muun varhaiskasvatustoimijan tai koulun hankkeeseen

4

Selvitä ajoissa talousasiat ja taloudelliset vastuut

5

Ota lapset ja vanhemmat mukaan suunnittelemaan, innostumaan, ihmettelemään ja oppimaan

10

Pohjoismainen yhteistyö: Islanti, Latvia, Liettua, Norja, Ruotsi, Tanska, Suomi, Viro, Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti. Pohjoismaiset kielet -ohjelma: lisäksi saamelainen kielialue

8

Kansainvälisyys voi olla myös lähikansainvälisyyttä

9

Erasmus+ -ohjelmamaat: EU-maat + Norja, Islanti, Liechtenstein, Turkki & Makedonia

Ota yhteyttä ja kysy lisää!

www.oph.fi

www.cimo.fi/yleissivistavalle_koulutukselle

www.cimo.fi/nordplus

www.etwinning.net ja <http://edu.fi/etwinning>

www.erasmuskouluissa.fi

www.schooleducationgateway.eu

Olemme päässeet vertailemaan
ja keskustelemaan kunkin maan
varhaiskasvatuksen eduista ja
miinuksista. Ihan huippua!”

Susanna Velama

”Kukkuu – peekaboo – kucku – kuckuck – kakukk – cu cu!
Mitä muita lasten leikkejä haluaisitte oppia eri kielillä?”

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Finnish National Agency for Education
PL 380 (Hakaniemenranta 6), 00531 Helsinki
Puh. vaihde +358 (0)295 331 000